

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА» У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 14 листопада 2019 р.

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-2-5>

КИРИЧЕНКО

Микола Олексійович

кандидат педагогічних наук,
доцент, ректор Державного
закладу вищої освіти
«Університет менеджменту
освіти», Національна академія
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. У доповіді здійснено теоретичний аналіз сучасного стану розвитку післядипломної педагогічної освіти в Україні, виявлено найбільш важливі педагогічні та психологічні проблеми, що детермінують цей процес; окреслено основні тенденції й перспективи модернізації освітньої галузі в контексті реформування вітчизняної освіти. Обґрунтовано соціальне значення післядипломної педагогічної освіти в умовах розбудови Нової української школи, розкрито соціальну місію Університету менеджменту освіти та закладів післядипломної педагогічної освіти як інноваційних центрів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів і керівників Нової української школи. Наголошено на унікальності досвіду професійного розвитку фахівців освітньої галузі, накопиченого педагогічними працівниками закладів післядипломної педагогічної освіти.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта; Нова українська школа; педагогічні, науково-педагогічні працівники та керівні кадри освіти; компетентності.

Концепція «Нова українська школа», відображаючи сучасну суспільну думку, стала основою впровадження освітньої реформи і модернізації освітньої галузі у нашій державі.

Реалізуючи відповідні державні рішення, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (далі – УМО) спрямував свою діяльність на підготовку фахівців освітньої галузі для роботи в умовах Нової української школи. У зв'язку з цим УМО було виокремлено декілька пріоритетних напрямів, а саме:

- розроблення та впровадження сучасних програм з підвищення кваліфікації фахівців освітньої

галузі, зокрема, із залученням іноземних партнерів;

- науково-методичний супровід освітньої реформи;
- забезпечення безперервної освіти педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників освіти на основі цифровізації освітнього процесу.

Згідно з Концепцією за цими напрямками в УМО відбулися інноваційні зміни у підвищенні кваліфікації працівників і керівників освіти. Так, форми, зміст, технології підвищення кваліфікації педагогів зорієнтовані на запити суспільства і

держави, спрямовані на задоволення професійних та освітніх потреб споживачів і замовників освітніх послуг.

З перших днів запровадження Концепції «Нова українська школа» в УМО були підготовлені сертифіковані тренери для вчителів початкових класів і керівників шкіл.

Спільно з Міністерством освіти і науки України на базі УМО проведено наради регіональних координаторів Нової української школи. 18 жовтня 2017 р. вперше в Україні відбувся методологічний семінар з онлайн-трансляцією «Освітньо-філософські засади Нової української школи», у роботі якого взяли участь понад 250 представників різних закладів освіти і установ України, педагогічні, науково-педагогічні та управлінські працівники, тренери і координатори проекту «Нова українська школа».

Тематичними курсами підвищення кваліфікації за програмами підготовки кадрів для Нової української школи у 2018-2019 рр. було охоплено понад 230 слухачів, серед яких – керівники закладів освіти, регіональні координатори Нової української школи, методисти регіональних закладів післядипломної освіти та методичних кабінетів, психологи, викладачі педагогічних коледжів, організатори дистанційного навчання. Підвищення кваліфікації з питань запровадження Нової української школи пройшли також 162 державні службовці.

Для всіх категорій слухачів курсів підвищення кваліфікації до освітньо-професійних програм і робочих навчальних планів включено 23 спецкурси, 99 нових тем, спрямованих на опанування філософських засад, виявлення сучасних особливостей організації освітнього середовища, розроблення педагогічних, інформаційно-комунікаційних (цифрових) і управлінських технологій, електронних освітніх ресурсів, психологічного забезпечення, формування навичок особистісного та професійного розвитку педагогів і керівників Нової української школи.

На замовлення Міністерства освіти і науки України працівники УМО взяли участь у розробленні Типових (базових) програм з підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, тренерів для вчителів початкових класів, керівників шкіл, тренерів для керівників шкіл, супервізорів відповідно до Концепції «Нова українська школа». Це – доктори педагогічних наук, професори Н.І. Клокар, Т.М. Сорочан, В.В. Сидоренко.

Крім того, професор Н.І. Клокар є одним із укладачів «Типового положення про проведення

супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа», а співрозробником нового Державного стандарту у галузі мистецтва стала доцент УМО О.В. Просіна.

Для науково-методичного забезпечення освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації фахівців освітньої галузі відповідно до Концепції «Нова українська школа» опубліковано 25 статей, видано 4 навчальні посібники, серед яких два мультимедійних, 13 методичних рекомендацій, 4 спецвипуски Всеукраїнського журналу «Методист» (видавнича група «Шкільний світ»). В Електронній бібліотеці НАПН України розміщено 53 публікації, присвячені актуальним проблемам професійного розвитку фахівців в умовах Нової української школи. Індекс скачування матеріалів із питань Нової української школи за цей період становить понад 7,3 тис.

До проведення занять зі слухачами курсів підвищення кваліфікації з актуальних проблем реформування освіти України, реалізації Концепції «Нова українська школа» залучаються провідні вчені, академіки НАПН України В.Г. Кремень, В.П. Андрущенко, В.Ю. Биков, Н.Г. Ничкало, О.Я. Савченко, член-кореспондент НАПН України Л.М. Карамушка.

Для забезпечення якості курсів підвищення кваліфікації УМО розвиває співпрацю з іноземними партнерами щодо обміну досвідом реформування освіти. Важливою для науково-педагогічного колективу УМО стала співпраця з керівником Проекту «Навчаємося разом. Фінська підтримка реформи української школи» професором Арто Ваахтокарі, який виступив перед слухачами УМО та регіональними тренерами з лекцією «Деякі факти про управління школами у Фінляндії». У процесі спілкування з керівниками закладів загальної середньої освіти були обговорені актуальні проблеми педагогічного лідерства, створення можливостей для викладання і навчання, цінності школи, серед яких довіра – замість контролю та перевірок. Для категорії регіональних тренерів були розкриті питання державних стандартів фінської школи, автономії учителя і закладу освіти, підготовки навчальних планів і програм, створення шкільних команд.

Багато із визначених складових успіху фінської школи вже реалізуються в освіті України.

Провідні тренери УМО з питань Нової української школи беруть участь у фінському проекті «Навчаємося разом» (модуль «Самооцінювання і план розбудови потенціалу інститутів після-

дипломної освіти»). Елементи модуля впроваджуються в освітній процес на курсах підвищення кваліфікації для категорії керівних кадрів освіти та методичних працівників галузі.

Питання управління Новою українською школою розглядаються також в рамках реалізації українсько-австрійського проекту «Компетентності лідерства та менеджменту для ефективного розвитку якості в опорних школах» (КультурКонтакт Австрія). Вже відбулися три етапи навчання тренерських команд у складі науково-педагогічних працівників УМО та закладів післядипломної педагогічної освіти Вінницької, Житомирської, Київської, Одеської областей. Учасниками проекту розроблено програми тренінгів та проведено пілотні модулі, в яких представлено форми і методи роботи тренерів з управлінськими командами опорних закладів загальної середньої освіти.

5 листопада 2018 р. під час роботи Міжнародної конференції «Нова українська школа: компетентності лідерства та менеджменту керівників опорних шкіл для підвищення якості освіти», організаторами якої стали Міністерство освіти і науки України, КультурКонтакт Австрія, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», провідні науковці та практики УМО підготували доповідь на пленарному засіданні за темою «Професійний стандарт керівника закладу загальної середньої освіти: основні підходи до розроблення» (перший проректор УМО, доктор педагогічних наук, професор Н.І. Клокар) та були залучені до проведення засідання секцій з проблем розвитку лідерства керівників Нової української школи (проректор з науково-методичної роботи та міжнародних зв'язків, доктор педагогічних наук, професор О.М. Отич, заступник директора Центрального інституту післядипломної освіти УМО, кандидат педагогічних наук, доцент Л.М. Оліфіра, завідувач і доцент кафедри менеджменту освіти та права професор З.В. Рябова та доцент Н.В. Любченко), а також до проведення круглих столів і тренінгів.

УМО бере активну участь і в програмі Британської Ради «Ключові уміння 21-го століття». У ході проекту опрацьовано та апробовано навчальні матеріали для слухачів курсів підвищення кваліфікації щодо розвитку критичного мислення, спілкування та співпраці, креативності.

Відповідно до концепції «Нова українська школа» одним із ключових аспектів освітньої реформи є розвиток інформаційно-цифрової компетентності фахівців освітньої галузі. Враховуючи

невідворотність подальшої цифровізації як глобального та національного явища, науковці УМО створили нові можливості для безперервної освіти педагогів на основі переходу від навчання за принципом «знати все» до принципу «знати, як навчатися протягом життя та стати самореалізованим і конкурентоздатним».

Використання цифрових технологій характеризується кросплатформеністю, здійснюється не лише на заняттях, а й у міжкурсовий період, забезпечує взаємодію слухачів, викладачів, експертів. Цей підхід також реалізується у створеному за ініціативою УМО Українському відкритому університеті післядипломної освіти (далі – УВУПО). Як віртуальний університет розподіленого типу він об'єднує понад 20 закладів післядипломної освіти, у його структурі функціонує сім віртуальних кафедр і ціла низка творчих лабораторій. Наразі ведеться робота щодо активного залучення і наукових установ НАПН України – Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна (директор – член-кореспондент НАПН України Л.Б. Лук'янова) та Інституту педагогіки (директор – член-кореспондент НАПН України О.М. Топузов) – до діяльності відкритого університету.

Провідні науковці УМО і зазначених установ Національної академії педагогічних наук України розробляють спецкурси для навчання педагогів Нової української школи у відкритому університеті. Ми прагнемо поєднати освітній і науковий потенціал визнаних фахівців в освітньому просторі післядипломної освіти України, створити передумови для неперервної освіти педагогів, забезпечити науково-методичний супровід освітніх реформ. Слухачі УВУПО самостійно обирають власну траєкторію навчання, а саме: визначають, які спецкурси вони хочуть опанувати, час, який треба витратити на навчання, компетентності, що потребують формування та розвитку. Такий підхід до організації освітнього процесу відповідає концепції людиноцентризму академіка В.Г. Кременя, яка є ключовою методологією наукових досліджень в НАПН України.

Усього в УМО діє три платформи для дистанційного підвищення кваліфікації. Щорічно на них навчаються понад 150 груп із загальною кількістю близько 2800 слухачів відповідно до державного замовлення. У 2019 р. дистанційні курси підвищення кваліфікації за кошти фізичних і юридичних осіб пройшли понад 500 слухачів, що дозволило поповнити бюджет УМО майже на 500 тис. грн.

Крім того, для забезпечення безперервної освіти і задоволення освітніх потреб слухачів курсів підвищення кваліфікації з питань Нової української школи в міжкурсовий період науково-педагогічними працівниками УМО створено і використовується 70 електронних освітніх ресурсів, а саме: 10 сайтів; 11 блогів; 16 сторінок в соціальних мережах; 31 ресурс навчально-методичного забезпечення (е-посібники / комплекси, курси, лабораторії).

Загальна кількість користувачів складає близько 7 тис. осіб.

Для організації безперервного навчання та консультування керівних і методичних працівників з питань впровадження Концепції «Нова українська школа» широко використовуються можливості соціальної мережі Facebook, зокрема, на сторінках усіх кафедр висвітлюється інформація про курси підвищення кваліфікації та заходи міжкурсового періоду, розміщуються мотиваційні листи і відеопривітання, електронні дошки, електронні журнали із авторськими розробками (посібники, робочі зошити; електронні презентації), бази відкритих портфоліо для різних категорій слухачів курсів, надається можливість зворотного зв'язку з ними тощо.

З метою підтримки впровадження реформи загальної середньої освіти «Нова українська школа», забезпечення сучасними електронними освітніми ресурсами учасників освітнього процесу в Україні УМО підготовлено і запропоновано 21 одиницю навчальної і наукової продукції для розміщення на Національній електронній освітній платформі.

Розвитком цифрових технологій для забезпечення освітнього процесу в УМО опікуються провідні фахівці: академіки НАПН України В.Ю. Биков, В.В. Олійник, член-кореспондент НАПН України О.М. Спирін, доктор педагогічних наук, професор Л.А. Карташова.

Таким чином, готуючи педагогів до реалізації Концепції «Нова українська школа», науково-педагогічний колектив УМО зосереджує зусилля на впровадженні ціннісних засадах у європейському контексті освітніх реформ та нових моделей професійного розвитку педагогів і керівників закладів освіти.

Завдання колективу УМО щодо впровадження Концепції «Нова українська школа» полягає в тому, щоби забезпечити належний рівень якості післядипломної освіти у процесі підвищення кваліфікації педагогів і керівників закладів освіти, а також подальше розгортання наукового пошуку з проблем функціонування і розвитку Нової української школи.

ліфікації педагогів і керівників закладів освіти, а також подальше розгортання наукового пошуку з проблем функціонування і розвитку Нової української школи. У перспективі доцільно зосередитися на нових складових модернізації освіти в сучасному інформаційному суспільстві (економічних, соціальних, духовних, культурно-ідеологічних), які мають визначити нові напрями досягнення сталості та стабільності його розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Кириченко, М. О. (2019). Модернізація змісту післядипломної освіти в умовах Нової української школи (на прикладі Університету менеджменту освіти). *Вісник післядипломної освіти*, 8(37), 22-34. (Серія «Управління та адміністрування»).
- Кириченко, М. О. (2017). *Кириченко, М. О. (2017). Науково-педагогічний практикум підвищення кваліфікації педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань 01 Педагогічна освіта*. (2017). Київ: НАПН України, ДВНЗ «УМО», ЦППО.
- Скрипник, М.І. (2018). Свобода, культура, професійний розвиток педагога Нової української школи. In Т.М. Сорочан (Ред.), *Професійний розвиток педагога Нової української школи в умовах формальної і неформальної освіти* (с. 56-75). Київ: Агроосвіта.
- Скрипник, М.І. (2018). Педагогіка партнерства: від комунікації до діалогу. In Т.М. Сорочан (Ред.), *Професійний розвиток педагога Нової української школи в умовах формальної і неформальної освіти* (с. 76-100). Київ: Агроосвіта.
- Сорочан, Т.М. (2018). Підготовка тренерів для навчання вчителів Нової української школи. *Методист*, 2(74), 4-8. Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/709943/>.
- Сидоренко, В.В. (2018). Методична діяльність у суспільстві, яке навчається: виклики, проблеми, перспективи розвитку. *Методист*, 2(74), 14-26. Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/709938/>.
- Сидоренко, В.В. (2018). Методична діяльність у суспільстві, яке навчається: виклики, проблеми, перспективи розвитку. *Методист*, 2, 7-16. Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/709938/>.
- Сидоренко, В.В. (2017). Реформування системи підвищення кваліфікації керівників навчальних закладів в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». In В.П. Андрущенко (Голова), *Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири* (с. 148-153). Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова.
- Сидоренко, В.В. (2017). Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога Нової української школи за двохетапною дистанційно-очною формою навчання. In *Матеріали II Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції «Відкрита освіта та дистанційне навчання: від теорії до практики»*. Київ: НАПН України, ДЗВО «УМО». Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/708952/>.
- Сидоренко, В.В. (2017). Розвиток професійно-педагогічної мобільності фахівців у стратегемах Концепції нової української школи. In *Матеріали*

II Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції «Відкрита освіта та дистанційне навчання: від теорії до практики». Київ: НАПН України, ДЗВО «УМО». Взято з <http://lib.iitta.gov.ua/707301/>.

Сорочан, Т.М. (2017). Розвиток професіоналізму керівників загальноосвітніх навчальних закладів в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». In В.П. Андрущенко (Голова), *Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири*. (с. 153-158). Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова.

ON THE STATE HIGHER EDUCATION INSTITUTION "UNIVERSITY OF EDUCATIONAL MANAGEMENT" ACTIVITIES CONCERNING THE REALIZATION OF "THE NEW UKRAINIAN SCHOOL" CONCEPT IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

Scientific report at the Meeting of the Presidium of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, November 14, 2019

Mykola Kyrychenko

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Rector, State Higher Education Institution "University of Educational Management", National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The report shows the current state of postgraduate pedagogical education development in Ukraine. The most important pedagogical and psychological problems determining this process are revealed. The major trends and prospects of education modernization are outlined in the context of Ukrainian education reforming. The social significance of postgraduate pedagogical education in the conditions of the New Ukrainian School development are grounded. The social mission of the State Higher Education Institution "University of Educational Management" and the institutions of postgraduate pedagogical education as innovative centers of pre-service training, retraining and in-service training of the New Ukrainian School teachers and leaders is described. The unique innovative pedagogical experience accumulated in the institutions of postgraduate pedagogical education is emphasized.*

Keywords: *postgraduate pedagogical education; the New Ukrainian School; teaching and academic staff; education leaders; competences.*

Дата публікації: 23 грудня 2019 р.